

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

17 noiembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

președinte – Petru Ursache

judecători – Ghenadie Nicolaev, Vladimir Timofti, Nadejda Toma și Petru Moraru,

a judecat fără citarea părților, recursul ordinar declarat avocatul Bernicova Marina în numele inculpatului Macari Ion, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 aprilie 2015, în cauza penală privindu-l pe

Macari Ion Gheorghe, născut la 11 februarie 1994, originar din or. Hîncești și domiciliat s. Cărpineni, str. Pădurilor, 105, r-nul Hîncești.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 17.05.2014 – 29.08.2014;

Instanța de apel: 03.10.2014 – 21.04.2015;

Instanța de recurs: 05.08.2015 – 17.11.2015.

Colegiul penal lărgit asupra recursului în cauză

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Hîncești din 29 august 2014, adoptată în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală – în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, **Macari Ion Gheorghe** a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 152 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității pe un termen de 140 ore.

Acțiunea civilă înaintată de către reprezentantul părții vătămate a fost admisă în principiu, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța contencioasă.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, *în fapt* a constatat că Macari I. la 06 decembrie 2013, aproximativ pe la orele 19:00, aflîndu-se pe str. Cărpineni, r-nul Hîncești, fiind în relații reciproc ostile cu Bînzaru A., intenționat i-a aplicat ultimului multiple lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului, cauzîndu-i conform raportului de expertiză medico-legală nr. 92 D din 24.03.2014 fractura oaselor nazale cu deplasarea moderată a fragmentelor, echimoză a labii

mîinii stîngi, excoriație a pavilionului urechii stîngi, fractură a coastei 7 pe linia paravertebrală stîngă, fractură a apofizei spinose C-7, cu deplasare moderată, care se califică ca vătămări corporale medii, ce au dus la dereglarea sănătății mai mult de 21 zile, ori de lungă durată.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute la art. 152 alin. (1) Cod penal, adică *vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății, care nu este periculoasă pentru viață și nu a provocat urmările prevăzute la art. 151, dar care a fost urmată fie de dereglarea îndelungată a sănătății, fie de o pierdere considerabilă și stabilă a mai puțin de o treime din capacitatea de muncă.*

3. Legalitatea și temeinicia sentinței a fost atacată cu apel de către avocatul Țaulean V. în numele părții vătămate Bînzaru A., care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțare unei noi hotărîri potrivit căreia inculpatului Macari I. să-i fie stabilită o pedeapsă mai aspră, iar acțiunea civilă să fie admisă integral.

În motivarea cererii de apel a indicat că prima instanță în mod eronat a reținut prezența circumstanțelor atenuante prevăzute de art. 76 Cod de procedură penală al RM și anume faptul că inculpatul Macari I., și-a recunoscut vina, s-a căit sincer, a contribuit activ la descoperirea infracțiunii.

La fel, declarațiile inculpatului, care a fost audiat în ședința judiciară potrivit regulilor de audiere a martorului, sunt în contradicție cu declarațiile date de către părea vătămată, precum și cu toate probele administrate în cadrul urmăririi penale.

De asemenea a mai invocat că, prima instanță eronat a admis în principiu acțiunea civilă, deoarece acțiunea civilă se admite în principiu numai în cazuri excepționale, atunci cînd nu poate fi stabilită suma despăgubirilor cauzate prin infracțiune.

A mai menționat faptul că partea vătămată a prezentat probe pertinente și concludente, care confirmă că a suportat cheltuieli în legătură cu tratamentul medical acordat, cheltuieli în legătură cu asistența juridică acordată de apărător, iar în privința daunei morale și a suferințelor psihice suportate în urma atacului, instanța de judecată urma să se expună, ținînd cont de circumstanțele concrete precedente infracțiunii săvîrșite de către inculpat.

Totodată, a subliniat faptul că cererea de apel este depusă în termen, ținînd cont de faptul că copia sentinței integrale a recepționat-o poștal la data de 04.09.2014, făcînd referință la prevederile art. 231 alin. (3)-(5), 404 Cod de procedură penală.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 aprilie 2015 apelul declarat a fost admis, sentința contestată a fost casată, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărîre potrivit căreia inculpatului Macari I. i s-a stabilit o

pedeapsă în baza art. 152 alin. (1) Cod penal cu aplicarea prevederilor art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, sub formă de închisoare pe termen de 1 an .

În baza art. 90 Cod penal, executarea pedepsei închisorii a fost suspendată pe un termen de probă de 2 ani.

S-a dispus încasarea din contul inculpatului Macari I. în beneficiul părții vătămate Bînzaru A. suma de 5 000 lei cu titlul de cheltuieli pentru asistență juridică, și suma de 15 000 lei cu titlul de prejudiciu moral.

Acțiunea civilă privind recuperarea prejudiciului material s-a admis în principiu, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța civilă.

5. În partea descriptivă a deciziei adoptate, instanța de apel a menționat că, audiind participanții la proces raportînd situația de fapt la cea de drept, cercetînd argumentele invocate de părți, în coraport cu materialele dosarului penal, s-a ajuns la concluzia că apelul declarat este întemeiat și urmează a fi admis.

În primul rînd, instanța de apel a considerat apelul declarat în termen avînd în vedere că sentința a fost pronunțată public la 29.08.2014 și expediată în adresa părții vătămate Bînzaru Andrei Gheorghe la data de 29.08.2014, potrivit scrisorii de însoțire anexate la materialele cauzei (f.d.112), însă la materialele nu sunt anexate probe care ar confirma faptul recepționării sentinței integrale de către acesta, iar cererea de apel a fost declarată la data de 22.09.2014 (f.d. 114).

Astfel, instanța de apel în urma cercetării și aprecierii probelor administrate și examinate în ședința de judecată, a constatat că prima instanță corect a apreciat încadrarea juridică a infracțiunii comise de către Macari I. în baza art. 152 alin. (1) Cod penal după indicii calificativi „vătămarea intenționată medie a integrității corporale, care nu este periculoasă pentru viața și nu a provocat urmările prevăzute la art. 151, dar care a fost urmată de dereglarea îndelungată a sănătății”, menționînd că aceste fapte constatate și-au găsit pe deplin confirmare în cadrul ședinței de judecată a primei instanțe și a celei de apel prin declarațiile inculpatului, părții vătămate, a martorilor coroborate cu materialele dosarului.

Totodată, instanța de apel a mai constatat în urma verificării probelor administrate pe prezenta cauză penală, că prima instanță a stabilit pedeapsa inculpatului Macari I. o pedeapsă neproportională faptei comise.

În acest context, instanța de apel a reținut că prima instanță la stabilirea pedepsei nu a ținut cont de faptul că, pedeapsa aplicată inculpatului nu-și va atinge scopul de corectare și reeducare a persoanei și nu va fi restabilită echitatea socială, tulburată prin acțiunile inculpatului, deoarece acesta a comis o infracțiune obiectul căreia constituie relațiile sociale a căror existență și desfășurare normală sunt condiționate de sănătatea și integritatea corporală a persoanei.

Astfel, în pofida faptului că inculpatul Macari Ion Gheorghe a recunoscut vina în comiterea infracțiunii incriminate, solicitînd examinarea cauzei în baza

prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală, se caracterizează pozitiv la locul de trai, instanța de apel a considerat că inculpatul nu a conștientizat gravitatea acțiunilor comise, și anume de faptul că în urma acțiunilor sale a cauzat părții vătămate vătămări corporale medii, confirmate prin raportul de expertiză medico-legală nr. 92-D din 24 martie 2014 (f.d. 44) și raportul de constatare medico - legală nr. 617 din 11 decembrie 2013 (f.d. 45).

În rezultatul celor menționate, instanța de apel a conchis că, inculpatului Macari I. urmează să-i fie aplicată o pedeapsă în baza art. 152 alin. (1) Cod penal, sub formă de închisoare pe un termen de 1 an, cu suspendarea condiționată a executării acesteia pe un termen de probă de 2 ani. Pedeapsă dată instanța de apel a considerat-o echitabilă și proporțională urmărilor survenite în urma săvârșirii infracțiunii.

Instanța de apel a criticat sentința primei instanțe și în partea civilă, indicând că prima instanță pripit a ajuns la concluzia de a lăsa fără soluționare acțiunea civilă înaintată de avocatul Țaulean V. în numele părții vătămate Bînzaru A., urmînd ca asupra cuantumului să se expună instanța civilă.

În această ordine de idei, instanța de apel a făcut referire la art. 34 din CtEDO potrivit căruia, subiecți ai reparării prejudiciului moral este inclusiv persoana fizică, care urmează să beneficieze de satisfacția echitabilă, iar Statul, urmează să ia măsurile necesare pentru ca victima să beneficieze de o satisfacție echitabilă.

Drept urmare celor indicate, instanța de apel a considerat oportun de a interveni în latura civilă a sentinței primei instanțe și a dispus încasarea de la inculpatul Macari I. în beneficiul părții vătămate Bînzaru A. în scopul recuperării prejudiciului moral, suma de 15 000 lei, ceea ce constituie o sumă echitabilă în raport cu suferințele suportate de partea vătămată.

Totodată, instanța de apel a considerat rezonabil de a încasa suma de 5000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică, fapt ce se confirmă prin bonul de plată seria ET nr. 0225627 din 15 mai 2014. Iar în privința stabilirii cuantumului prejudiciului material cauzat prin infracțiune părții vătămate, instanța a dispus ca asupra acestor despăgubiri să se pronunțe instanța civilă deoarece partea vătămată nu a prezentat probe care ar confirma cuantumul cheltuielilor invocate.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel avocatul Bernicova M. în numele inculpatului a atacat-o cu recurs ordinar, solicitînd casarea acesteia cu menținerea sentinței.

În motivare, recurenta invocă faptul că apelul declarat de către avocatul părții vătămate a fost depus peste termenul prevăzut expres de legea procesual penală, iar instanța de apel nu a fost în drept să admită apelul declarat, fără a se pronunța asupra termenului de declarare a acestuia.

Totodată, recurenta menționează că instanța de apel a ignorat explicațiile date în p. 14.1. al Hotărîrii Plenumului Curții Supreme de Justiție a RM nr.22 din

12.12.2005 cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel (cu toate modificările ulterioare) care stipulează că *„Măsurile pregătitoare pentru desfășurarea ședinței de judecată în instanța de apel, ca primă etapă, reprezintă verificările prealabile privind corectitudinea constituirii ședinței de judecată și a sesizării instanței de apel... Verificarea corectitudinii sesizării instanței de apel presupune că instanța urmează să verifice dacă sentința atacată este supusă apelului potrivit legii, dacă cererea de apel aparține unei persoane care este titular legal al dreptului de apel, dacă cererea de apel a fost declarată în termenul legal. În cazul în care apelul este inadmisibil sau tardiv, judecata nu mai are loc, întrucât instanța de apel nu a fost sesizată în conformitate cu legislația.”*

În concluzie, recurenta susține că instanța de apel greșit a dispus admiterea unui apel tardiv, adoptînd o decizie ilegală pasibilă de a fi casată.

În drept, recurenta își întemeiază recursul declarat pe dispozițiile art. 427 alin. (1) pct. 7) Cod de procedură penală.

7. Judecînd recursul ordinar în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit constată că acesta urmează a fi admis, formulînd următoarele considerente.

În corespundere cu prevederile art. 427 alin. (1) pct. 7) Cod de procedură penală, hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului în cazul în care apelul a fost introdus tardiv.

Temeiul pentru recurs enunțat și invocat de recurentă în recursul ordinar declarat este incident speței în cauză, avînd în vedere că la depunerea apelului, avocatul Țaulean V. în interesele părții vătămate Bînzaru A. a considerat că acesta este depus în termen, invocînd prevederile art. 231 alin. (3)-(5), 404 Cod de procedură penală (f.d. 116, vol. I).

Potrivit regulii generale prescrise la art. 402 Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Excepția de la regula dată este inserată în dispoziția normei art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, unde este stipulat că apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întîrzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Analizînd partea motivatorie a deciziei contestate, Colegiul penal lărgit conchide că apelul declarat de avocatul Țaulean V. este declarat peste termenul prevăzut de art. 402 Cod de procedură penală, însă instanța de apel a indicat în decizia adoptată următoarele motive pretinse a fi întemeiate: *„Colegiul penal consideră apelul declarat în termen, avînd în vedere că sentința a fost pronunțată public la 29.08.2014 și expediată în adresa părții vătămate Bînzaru Andrei Gheorghe la data de 29.08.2014, potrivit scrisorii de însoțire anexate la materialele*

cauzei (f.d.112), însă la materialele nu sunt anexate probe care ar confirma faptul recepționării sentinței integrale de către acesta, iar cererea de apel a fost declarată la data de 22.09.2014 (f.d. 114)” (f.d. 157-158).

Un asemenea argument invocat în susținerea repunerii în termen a apelului nu poate fi reținut ca fondat de către instanța de recurs, întrucât nu au fost elucidate motivele întemeiate solicitate de legiuitor la art. 403 Cod de procedură penală.

În context, prin motive întemeiate se are în vedere acele circumstanțe de ordin obiectiv, a căror producere nu depinde de voința titularului dreptului de apel (calamitate naturală, accident, boală, etc.)

Totodată, prevederile la care face referință avocatul Țaulean V. în cererea sa, și anume art. 404 alin. (1) Cod de procedură penală, nu pot fi reținute în sarcina acestuia, deoarece apelantul nu se regăsește în nici una din situațiile descrise în dispoziția normei indicate, întrucât legiuitorul impune întrunirea cumulativă a 3 condiții care pot constitui temei de drept pentru a fi solicitată repunerea în termen a apelului: participantul a lipsit atât la judecarea cauzei, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței.

În acest sens, Colegiul penal lărgit constată că, potrivit procesului verbal al ședinței de judecată din 18.08.2014 (f.d. 101, verso, vol. I), atât partea vătămată, cât și avocatul acesteia au fost prezenți la pronunțarea dispozitivului sentinței, unde l-i s-a adus la cunoștință data pronunțării integrale a sentinței – 29.08.2014, iar la data de 29.08.2014 a fost prezentă doar partea vătămată Bînzaru A. (f.d. 102, verso).

Totodată, instanța de recurs atestă că la materialele cauzei sunt anexate dovezile de primire a copiei sentinței, care a fost înmînată procurorului, inculpatului și apărătorului inculpatului, cu excepția părții vătămate (f.d. 108-110, vol. I).

Această circumstanță denotă faptul că, Brînzaru Andrei a avut dreptul și posibilitatea reală de a face cunoștință cu sentința integrală, însă din cauze necunoscute instanței de recurs, acesta a refuzat să facă cunoștință cu aceasta.

Prin urmare, refuzul de a primi sentința integrală și expedierea acesteia prin poștă nu constituie o circumstanță imputabilă instanței de judecată, cu atât mai mult nu poate fi reținută ca un motiv întemeiat la introducerea tardivă a apelului, aceasta deoarece este vorba de o opțiune de natură subiectivă, care a ținut exclusiv de voința lui Bînzaru A., iar o asemenea situație nu poate constitui un motiv întemeiat de ordin obiectiv ce nu a depins de voința ultimului.

În cele din urmă, instanța de recurs menționează că termenul de declarare a apelului împotriva sentinței pronunțate integral la 29.08.2014 a expirat la data de 15.09.2014 însă, apelul apărătorului părții vătămate a fost declarat la data de 22.09.2014 (f.d. 115, vol. I), adică peste termenul prevăzut de lege.

Așadar, reieșind din constatările formulate, Colegiul penal lărgit conchide că motivele invocate în recursul ordinar de pe rol sunt justificate și întemeiate, fiind cert faptul că instanța de apel greșit a ajuns la concluzia că apelul apărătorului părții

vătămate a fost declarat în termenul prevăzut de lege, iar potrivit prevederilor procesual-penale, se impune soluția admiterii recursului, cu casarea totală a deciziei contestate și menținerea sentinței primei instanțe.

8. În corespundere cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E:

Admite recursul ordinar declarat avocatul Bernicova Marina în numele inculpatului Macari Ion.

Casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 aprilie 2015 în cauza penală în privința lui **Macari Ion Gheorghe**, cu menținerea sentinței Judecătoriei Hîncești din 29 august 2014, prin care:

Macari Ion Gheorghe se consideră vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 152 alin. (1) Cod penal, cu stabilirea unei pedepse sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității pe un termen de 140 ore.

S-a dispus admiterea în principiu a acțiunii civile înaintate de către reprezentantul părții vătămate, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța contencioasă.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 17 decembrie 2015.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Ghenadie Nicolaev

Vladimir Timofti

Nadejda Toma

Petru Moraru